

Ходочашће у Метохију

Обнова цареве задужбине

Аутор: Сања Лубардић, Православље број 919, Рубрика "Косовски завет"

Манастир Свети Архангели код Призрена, један од најзначајнијих српских духовних и историјских центара, грађен је између 1343. и 1352. године на месту старије цркве. Задужбина је најмоћнијег балканског владара оног доба, цара Душана Силног. Оснивачком повељом цар је манастиру поклонио чак 93 села, рудник гвожђа, плодну земљу и винограде. Ктитор је сахрањен у манастирској цркви, у којој се догодило и историјско помирење Српске цркве и Цариградске патријаршије.

Током два века, манастир Светих Архангела, ког је тамошњи народ због велелепности грађевина називао и Душановим или Царским градом, био је у Европи познат по својој градитељској лепоти и огромном богатству. Када су Турци 1455. освојили Призрен, манастир је почео да пропада, а 1615. Синан -паша га је порушио и од његовог камена сазидао хамију. Свети Архангели су били пусти три века, али су се метохијски Срби увек у њима окупљали два пута годишње: о летњем и јесењем празнику Светих Архангела.

Тако ће, ако Бог да, бити и ове године. За 26. јул братство манастира припрема програм обележавања манастирске Славе и 650. годишњице упокојења цара Душана, манастирског ктитора. Игуман манастира јеромонах Герман најавио је да ће света архијерејска Литургија на дан Славе почети у 9 часова, да ће потом бити одслужен парастос цару Стефану Душану и преломљен славског колача, а у 13 часова требало би да почне духовна академија у којој ће учествовати најеминентнији српски уметници. Жеља братства манастира, по благослову епископа рашко-призренског Артемија, јесте, пре свега, да достојно буде обележена годишњица смрти ктитора.

„Већ је најављен долазак више од 50 аутобуса са верницима из свих делова Косова и Метохије и централне Србије, а пријављивање гостију је тек почело. Извесно је да ће на дан Славе у манастир доћи неколико хиљада људи, свој долазак најавили су архијереји и челници наше државе, а ми ћемо се потрудити да их све добро дочекамо. Циљ нам је да код Срба појачамо свест о важности Косова и Метохије“, каже јеромонах Герман.

Млади игуман је, са још петорицом монаха, за само седам година два пута видео потпуно уништење манастира и две обнове живота у њему. Први монаси уселили су се у давно запустеле Свете Архангеле 1998. године, а већ 1999. отет је и убијен сабрат манастира отац Харитон (његово тело пронађено је тек 2000, а глава није ни до данас), после чега је цело братство напустило светињу. Вратили су се месец дана касније, да би поново били евакуисани 17. марта прошле године, када је манастир потпуно уништен. До темеља је спаљен и оскрнављен управо изграђени конак површине 1000 м². Залагањем највише Срба из Сиринићке жупе, зимус је подигнут нови, мањи конак, а монаси и житељи околине манастира не одустају од даље обнове. Они су спремни да раде и помажу колико могу, а материјална помоћ за царску задужбину тек се очекује од добротвора и међународне заједнице.

„У призренском крају има врло мало Срба. У самом граду у својим кућама остало их је 19, а у немачкој бази КФОР-а живи њих 30. Тужна је то ситуација, ми немамо никакав контакт са тим народом, јер нам постављају услов да на путу до Призрена, уз пратњу КФОР-а прихватимо и Косовску полицију, што ми одбијамо јер је међу њима много оних који су били припадници такозване ОВК. У њих немамо поверења“, каже игуман Герман. Он ипак оцењује да је садашњи немачки контингент КФОР-а манастиру обезбедио знатно боље безбедносне услове од претходног.

Питање безбедности посебно је значајно пред очекивани масовни долазак верника на манастирску Славу и духовну академију поводом шест и по векова од упокојења цара Душана. Извештач Православља пре три године била је сведок шиптарског покушаја да, активирањем велике количине експлозива на брду изнад манастира, изазову трагедију и оскрнавe још један српски празник. Тада, хвала Богу, није било жртава, а данас се на том месту налази осматрачница КФОР-а. Не треба никада заборавити да су такви догађаји у животу Срба на Косову и Метохији свакодневни, макар у виду претње. У селу Новакe код Призрена у неописиво тешким условима живи тридесет породица повратника, а у целој Средачкој жупи само 250 људи. Главни ослонац свима њима, па и братству манастира Свети Архангели, јесу невероватно чврсти и упорни Срби из Штрпца. Има их око 10.000, живот своје заједнице уредили су на најбољи могући начин и функционишу јако добро, толико да је чак већи део иницијативе за обнову светиње управо на њима.

Можда их у упорности да, упркос свим мукама, остану на својој земљи, оснажује и чињеница да у свем демонизму 17. марта прошле године дивљаци ипак нису успели да оскрнавe надгробну плочу цара Душана. Гроб је, наиме, реконструисан 1965. године, када је царово тело пренето у београдску цркву Светог Марка, где почива и данас. Монаси су прошле године, по повратку у манастир (месец дана после 17. марта), крај надгробне плоче затекли много искривљених металних штангли и великих комада камења. Видело се да је неко уложио огроман труд да је поломи, помери или макар оштети. Плоча и натпис на њој ипак су остали неоштећени! „Душан је и у смрти доказао да је силнији од својих непријатеља“, каже, уз благи осмех, игуман Герман.

